

Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet

Cím: Kolozsvár, Bocskai tér 13.

Honlap: <https://proteo.hu>

Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet könyvtára

Cím: Kolozsvár, Bocskai tér 13.

Honlap: <https://konyvtar.proteo.hu>

E-mail: konyvtar@proteo.hu

1895-ben az Erdélyi Református Egyházkerület létrehozta Kolozsváron a Református Teológiai Fakultást, és megkezdődött a könyvtár kialakítása is. A nagy múltú erdélyi református kollégiumi könyvtárak árnyékában a nulláról induló gyűjtemény viszonylag hamar felzárkózott a célirányos beszerzés és a kapott könyvadományok révén.

1948-ban állami kényszer hatására létrejött az Egyetemi Fokú Protestáns Teológiai Intézet, amely egyesítette az evangélikus, unitárius és református teológiai fakultásokat. Az állammal létrejött egyezség révén az Intézet könyvtárát – a többi egyházi könyvtártól eltérően – nem államosították.

1956-ban az állomány meghaladta az 50 000 kötetet; időközben továbbra is több jelentős hagyaték és gyűjtemény érkezett intézményektől és magánszemélyektől. A kommunizmus utolsó éveiben a könyvtár valójában csak vegetált: hozzáértő alkalmazottak híján semmilyen szakmai munka nem folyt, lényegében az állománynak az egyetemi oktatásban használt kötetei voltak csak hozzáférhetőek, érdemben a gyűjteményt használni nem lehetett, külföldi beszerzésre nem volt lehetőség, hazai egyházi könyvkiadás pedig gyakorlatilag nem létezett.

1990 után a könyvtári tevékenységek is fellendültek. A rendszermegingást követő kezdeti lelkesedés könyvszállítmányokat, polcokat és egyéb felszereléseket hozott, a gyűjtemény bővülése miatt átszervezési munkák kezdődtek, számítógépes nyilvántartás készült. Az állomány a külföldről kapott, de nagyon sok esetben nem gyűjtőkörbe tartozó, vagy idejétmúlt könyvekkel közel 100 ezer kötetre duzzadt.

2000 után egy átfogó átszervezési munka indult meg, amely magába foglalta az állomány teljes revízióját, duplumszűrést, különgyűjtemények kialakítását, a muzeális állomány preventív konzerválását, részleges restaurálását, digitalizálást, a könyvtári terek és bútorzat felújítását, az infrastruktúra megújítását.

2005-ben a Corvina integrált könyvtári rendszer használatával megkezdődött az állomány katalogizálása. Több jelentős hazai és külföldi könyvtárral és intézménnyel sikerült együttműködést kialakítanunk. 2014-ben két raktártermet kiállítótérre és látványraktárrá alakítottunk át, ezek révén bekapcsolódunk az erdélyi egyházi turizmus vérkeringésébe, illetve iskolás csoportoknak tartunk tárlatvezetéseket és bemutatókat.

Az elmúlt években több jelentős könyvgyűjtemény került a könyvtárba. Az Erdélyi Református Egyházkerület Belmissziói Intézetének közel 16 ezer kötetes könyvtárát, és a Diaszpóra Alapítvány könyvanyagát vettük át. Ezek mellett számos hazai és külföldi teológiai tanár, lelkész és magánszemély könyvtára került részben vagy egészben gyűjteménybe. A könyvtár jelenleg, a román jogrend értelmében, nyilvános magánkönyvtár státuszban működik, fenntartója a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet, állami támogatásban nem részesül. Négy könyvtáros dolgozik teljes munkaidőben.

A könyvtár 120 éves jubileuma alkalmából, 2015-ben új honlapot készítettünk, és egy digitális archívum készítését kezdtük el. Kizárólag erdélyi protestáns teológiai anyagokat digitalizálunk és teszünk hozzáférhetővé, ezen belül is elsődlegesen az Intézet meghatározó tanárainak a munkáit, erdélyi protestáns egyházi periodikákat, valamint az egyházkerületekre vonatkozó hivatalos anyagokat.

A könyvtár napjainkban több funkciót tölt be egyszerre: egyetemi könyvtárként biztosítja a romániai református, lutheránus és unitárius egyházak lelkészképzéséhez, oktató, nevelői munkájához a szakirodalmi háttérrel; dokumentációs könyvtárként a romániai magyar protestáns egyházak teljes könyvanyagát gyűjti; jelentős muzeális állományával pedig érdekességeket kínál tudományos kutatóknak és turistáknak egyaránt.

Az elmúlt években felénk is megnőtt a kereslet a digitális anyagok iránt, ezért komoly előrelépésnek számított az EISZ-hez való csatlakozás. A hagyományos, papíralapú dokumentumok és a digitális adatbázisokban elérhető szakanyag együttes használata adhatja meg kizárólag azt az alapot, amelyre tanár, diák, kutató az ismeretszerzés és ismeretátadás során biztosan támaszkodhat. A tapasztalataink jók, az eredményeket az egyházban mindig hosszú távon és széles körből várjuk: ha a jövő lelkészgenerációi megállják a helyüket a meglehetősen összetett szolgálatukban, akkor érdemes volt ezekkel a dolgokkal foglalkozni.

Kurta József

Lelkész, főkönyvtáros. Tanulmányait a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben végezte, 2001-től az intézmény munkatársa. 2004-től a Debreceni Református Hittudományi Egyetem Doktori Iskolájának hallgatója, ahol 2010-ben abszolvált. 2004-től a Romániai Református Egyház Liturgiai Bizottságának, 2013-tól az Erdélyi Református Egyházkerület Parókiális Könyvtári Bizottságának a tagja. Kutatási területei: az erdélyi református liturgia elvi és történeti kérdései; erdélyi protestáns könyves kultúra; könyv-, könyvtár- és könyvkötéstörténet.